

Hallituksen esitys eduskunnalle keskusvastapuolten elvytystä ja kriisinratkaisua koskevaiksi lainsäädännöiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahoitusvakausviranomaisesta annettua lakia, arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, arvopaperimarkkinalakia, Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annettua lakia ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annettua lakia. Muutokset liittyvät keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä annettuun Euroopan parlamentin ja Neuvoston asetukseen. Lisäksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annettuun lakiin tehtäisiin tekninen korjaus.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 elokuuta 2022.

SISÄLLYS

| | |
|---|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ..... | 1 |
| PERUSTELUT | 3 |
| 1 Asian tausta ja valmistelu | 3 |
| 2 Nykytila ja ehdotukset | 4 |
| 3 Pääasialliset vaikutukset | 6 |
| 4 Lausuntopalaute | 7 |
| 5 Säännöskohtaiset perustelut..... | 7 |
| 5.1 Laki rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain muuttamisesta | 7 |
| 5.2 Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain muuttamisesta..... | 8 |
| 5.3 Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamiseksi | 10 |
| 5.4 Laki arvopaperimarkkinalain 11 luvun 21 §:n muuttamisesta | 11 |
| 5.5 Laki Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamisesta..... | 11 |
| 5.6 Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain muuttamisesta..... | 12 |
| 6 Voimaantulo | 13 |
| 7 Toimeenpano ja seuranta | 13 |
| 8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys | 13 |
| LAKIEHDOTUKSET | 17 |
| Laki Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain muuttamisesta | 17 |
| Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain muuttamisesta..... | 18 |
| Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta | 20 |
| Laki arvopaperimarkkinalain 11 luvun 21 §:n muuttamisesta | 23 |
| Laki Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamisesta..... | 23 |
| Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain 3 luvun 5 §:n 4 momentin muuttamisesta | 25 |

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Keskusvastapuoli toimii rahoitusmarkkinoiden osapuolten välillä tiettyjen sopimuksien osalta ostajana jokaiseen myyjään nähden ja myyjänä jokaiseen ostajaan nähden. Keskusvastapuolet toteuttavat rahoitusliiketoimia eri omaisuusluokilla, kuten osakkeilla, johdannaisilla ja takaisin-ostosopimuksilla. Keskusvastapuolet käsittelevät keskitetysti vastapuolten transaktiot ja positiot, huolehtivat transaktioiden seurauksena syntyvistä velvoitteista ja vaativat jäseniltään riittävät vakuudet marginaalina ja maksuina maksukyvyttömyysrahastoihin.

Vuoden 2008 finanssikriisi toi esiin sen, että lähellä kaatumista olevien rahoituslaitosten kriittisten toimintojen säilyttämiseksi ei ole asianmukaisia välineitä. Lisäksi se osoitti, että viranomaisten välisen yhteistyön ja koordinoinnin mahdollistavia puitteita ei ole nopeiden ja määritietoisten toimien toteuttamisen varmistamiseksi, varsinkaan jos on kyse eri jäsenvaltioiden tai oikeudenkäyttöalueiden viranomaisista. Koska tällaisia välineitä ja yhteistyön ja koordinoinnin puitteita ei ollut, jäsenvaltioiden oli pakko pelastaa rahoituslaitoksia veronmaksajien rahoilla kriisin leviämisen estämiseksi ja paniikin vähentämiseksi. Vaikka keskusvastapuolet eivät vuoden 2008 finanssikriisin aikana vastaanottaneetkaan poikkeuksellista julkista rahoitustukea suoraan, niitä suojeltiin niiltä vaikutuksilta, joita olisi muutoin aiheutunut siitä, että pankit eivät olisi täyttäneet velvoitteitaan.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus¹ (EU) 2021/23 keskusvastapuolten elvytys- ja kriisintarkkaisuohjelmasta sekä asetusten (EU) N:o 1095/2010, (EU) N:o 648/2012, (EU) N:o 600/2014, (EU) N:o 806/2014 ja (EU) 2015/2365 sekä direktiivien 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2007/36/EY, 2014/59/EU ja (EU) 2017/1132 muuttamisesta (jäljempänä *keskusvastapuolten elvytys- ja kriisintarkkaisuasetus*) annettiin joulukuussa 2020 ja se tulee sovellettavaksi 12.8.2022. Asetus täydentää luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisintarkkaisuohjelmasta sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/59/EU² (jäljempänä *luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisintarkkaisuohjelma*), ja on siis välttämätön, jotta voidaan välttää turvautuminen veronmaksajien rahoihin keskusvastapuolen hallitsemattoman kaatumisen yhteydessä.

Komission alkuperäinen esitys³, vaikutusarvio⁴, Neuvoston yleisnäkemykset⁵ ja Euroopan parlamentin dokumentaatio⁶ ovat saatavilla kyseisten instituutioiden verkkosivuilla.

Valtioneuvoston kirjelmä⁷ eduskunnalle sekä tiedot sen käsittelystä on saatavilla Eduskunnan verkkosivuilla. Vaikka neuvoston yleisnäkemykset neuvoteltiin Suomen EU-puheenjohtajakaudella, mikä rajoitti Suomen mahdollisuuksia vaikuttaa asetuksen sisältöön, Suomen tavoitteet saavutettiin riittävällä tavalla.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32021R0023>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/fi/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0059>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/fi/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0856>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD%3A2016%3A0368%3AFIN>

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/41614/st14540-ad01-en19.pdf>

⁶ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0015_EN.html

⁷ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/U_14+2017.aspx

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä.

2 Nykytila ja ehdotukset

Keskusvastapuoli toimii rahoitusmarkkinoiden osapuolten välillä tiettyjen sopimusten osalta ostajana jokaiseen myyjään nähden ja myyjänä jokaiseen ostajaan nähden. Keskusvastapuolet toteuttavat rahoitusliiketoimia eri omaisuusluokilla, kuten osakkeilla, johdannaisilla ja takaisin-ostosopimuksilla. Ne tarjoavat palvelujaan yleensä määritysosapuolilleen (usein pankkeja), jotka ovat suorassa sopimussuhteessa keskusvastapuoliin, ja määritysosapuolten asiakkaille (esimerkiksi eläkerahastoille). Kun liiketoimet ja niiden seurauksena syntyvät positiot keskite- tään keskusvastapuolille, positiot voidaan nettouttaa ja näin voidaan vähentää huomattavasti keskusvastapuolen riskejä, kuten myös sen määritysosapuolten ja niiden asiakkaiden riskejä.

Suomessa ei ole keskusvastapuolia, joten suomalaiset yritykset käyttävät ulkomaisten keskus- vastapuolten palveluita. Näköpiirissä ei myöskään ole, että Suomeen jatkossakaan perustettaisiin keskusvastapuolia. Keskusvastapuolten määritysosapuolet voivat kuitenkin joutua kanta- maan oman osansa keskusvastapuolen elvytyksen ja kriisinratkaisun kustannuksista. Siten kes- kusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus on olennainen myös Suomen rahoitusmarkki- noiden näkökulmasta.

Nykyinen Suomen keskusvastapuolia koskeva lainsäädäntö perustuu Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetukseen⁸ (EU) N:o 648/2012 OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppaa- tietorekistereistä (jäljempänä *markkinarakennetoimija-asetus*). Se on toimeenpantu arvo-osuus- järjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa (348/2017) sekä Finanssivalvonnasta an- netussa laissa (878/2008).

Joulukuussa 2020 annetun keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus edellyttää Ra- hoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014), Finanssivalvonnasta annetun lain ja arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain, arvopaperimarkkinalain (746/2012) ja Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain (1197/2014) sekä luotto- laitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) muutosta. Koska keskusvastapuolten elvytyksestä ja kriisinratkaisusta säädetään EU:n keskusvastapuolten elvy- tys- ja kriisinratkaisuasetuksessa, ei kansallisessa laissa ole pääsääntöisesti tarpeen säätää ase- tuksen alaan kuuluvista seikoista. Tietyiltä osin kansallinen sääntely on kuitenkin tarpeen, eri- tyisesti asetuksen mukaisia tehtäviä hoitavan kriisinratkaisuviranomaisen ja hallinnollisten seu- raamusten määrittelyssä.

Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksen 3 artiklan 1 kohdan muuan jäsenvaltion on nimettävä kriisinratkaisuviranomainen asetuksen mukaisia tehtäviä varten. Suomessa Rahoitus- vakausvirasto toimii jo kansallisena kriisinratkaisuviranomaisena rahoitusmarkkinoiden va- kauden varmistamiseksi ja taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden luottolaitosten ja sijoituspal- veluyritysten toiminnan uudelleenjärjestämiseksi sekä arvopaperikeskuksen kriisinratkaisu- suunnitelman laatimiseksi. Rahoitusvakausvirasto omaa riittävän kokemuksen ja asiantunte- muksen rahoitusmarkkinatoimijoiden kriisinratkaisusta ja on siten luonnollinen valinta keskus- vastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksessa tarkoitetuksi kriisinratkaisuviranomaiseksi. Lisäksi, mikäli kriisinratkaisuviranomaiseksi nimettäisiin jokin muu kuin Rahoitusvakausvi- rasto, jouduttaisiin kyseiseen viranomaiseen perustamaan uusi kriisinhallintatoiminto, ottaen erityisesti huomioon jäljempänä kuvattu, myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisu-

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex:32012R0648>

asetuksessa asetettu vaatimus valvonta- ja kriisinratkaisutehtävien rakenteellisesta eriyttämisestä. Rahoitusvakausviraston tehtävät, toimivalta ja toiminnan järjestäminen keskusvastapuolten kriisinratkaisussa määräytyisivät siten tältä osin erityisesti keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen ja Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain mukaisesti.

Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 2 artiklan 7 kohta säättää, että toimivaltainen viranomainen on jäsenvaltion markkinarakennetoimija-asetuksen 22 artiklan mukaisesti nimeämä viranomainen. Suomessa arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 2 luvun 23 §:n mukaan toimilupaviranomaisena toimii valtiovarainministeriö ja Finanssivalvonnasta annetun lain 6 luvun 50 d §:n mukaan Finanssivalvonta toimii markkinarakennetoimija-asetuksen noudattamista valvovana toimivaltaisena viranomaisena. Toimivaltainen viranomainen määräytyy vastaavasti myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen osalta. Pääsääntöisesti toimivaltaisena viranomaisen toimii Finanssivalvonta, mutta kun kyseessä ovat toimilupaan liittyvät kysymykset, esimerkiksi keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 43 artiklan 1 ja 5 kohtiin sisältyvät toimilupa-asiat, on toimivaltainen viranomainen valtiovarainministeriö.

Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 3 artiklan 3 kohdassa edellytetään tiettyjä rakenteellisia järjestelyitä yleisesti kriisinratkaisuviranomaiselle tämän asetuksen puitteissa annettujen tehtävien ja kyseisen viranomaisen muiden mahdollisten tehtävien välille, sekä erityisesti kriisinratkaisutehtävien ja keskusvastapuolten ja tiettyjen määräytösapuolten toimivaltaisen viranomaisen tehtävien välille. Keskusvastapuolten ja artiklassa tarkoitettujen määräytösapuolten toimivaltaisena viranomaisena toimii Finanssivalvonta, joten erottelu kriisinratkaisuviranomaisen ja toimivaltaisen viranomaisen tehtävien välillä ei tule sovellettavaksi. Vaatimus rakenteellisesta erottelusta soveltuu Rahoitusvakausvirastoon niiltä osin kuin kyseessä on yleinen keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksessa tarkoitettujen kriisinratkaisutehtävien ja sen muiden tehtävien erottelu.

Asetuksen 3 artiklan 7 kohta sisältää mahdollisuuden poiketa asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista rakenteellisista vaatimuksista. Edellytyksenä on, ettei keskusvastapuolia ole sijoittautuneena kyseiseen jäsenvaltioon. Poikkeus ei koske eturistiriitojen välttämiseksi tehtäviä rakenteellisia järjestelyitä. Poikkeus ehdotetaan otettavaksi käyttöön, koska keskusvastapuolia ei ole sijoittautunut Suomeen eikä olisi tarkoituksenmukaista edellyttää lainsäädännöllä Rahoitusvakausvirastoa perustamaan erillistä yksikkö tai toteuttamaan muita vaadittuja toimia suhteellisen pienimuotoisia tehtäviä varten. Poikkeuksen hyödyntäminen olisi Rahoitusvakausvirastolle vapaaehtoista, se voisi niin harkitessaan ottaa käyttöön 3 artiklan 3 kohdan tarkoittamat rakenteelliset järjestelyt.

Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 3 artiklan 9 kohta sisältää mahdollisuuden kansalliseen poikkeukseen. Kansallisesti olisi mahdollista säätää, ettei kriisinratkaisuviranomaisen olisi tarpeen pyytää toimivaltaisen ministeriön hyväksyntää päätökselleen, jolla on suoria finanssipoliittisia vaikutuksia tai järjestelmään kohdistuvia vaikutuksia, jotka todennäköisesti aiheuttavat suoria finanssipoliittisia vaikutuksia. Elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 3 artiklan 9 kohta liittyy asetuksen 7 artiklan g alakohtaan, jonka mukaan kriisinratkaisuviranomaiset ja -kollegiot eivät saa edellyttää jäsenvaltioita myöntämään poikkeuksellista julkista rahoitustukea eivätkä vaikuttaa jäsenvaltioiden valtiontaloutta koskevaan määräysvaltaan ja finanssipoliittiseen vastuuseen. Poikkeuksen sisältönä olisi, että jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus säätää kriisinratkaisuviranomaisille toimivaltaa julkisen tuen myöntämistä tarkoittavien välineiden soveltamiseen, ilman toimivaltaisen ministeriön suostumusta. Poikkeusta ei ehdoteta otettavaksi käyttöön, koska Suomessa periaatteena rahoitusmarkkinoiden kriisinratkaisussa on, ettei

kriisintarkaisu perustu julkiseen tukeen eikä Suomessa ole siten säädetty julkiseen tukeen liittyvistä välineistä. Ylipäänsä finanssipolitiikkaan liittyvät seikat on asianmukaista säilyttää ministeriön, valtioneuvoston ja eduskunnan päätösvallassa.

Kaikki tässä esityksessä ehdotetut lainsäädäntömuutokset, lukuun ottamatta luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisintarkaisusta annetun lain 3 luvun 5 §:n 4 momenttiin samassa yhteydessä tehtäväksi esitettävää teknistä korjausta, liittyvät keskusvastapuolten elvytys- ja kriisintarkaisuasetuksen huomioimiseen.

3 Pääasialliset vaikutukset

Keskusvastapuolen ottaessa positiot vastuulleen ja nettouttaessa ne, se vaatii määräysosapuolilta ja niiden asiakkailta vakuuksia (niin kutsuttu marginaali, sekä maksuina maksukyvyttömyysrahoitukseen) vastuidensa kattamiseksi siltä varalta, että jokin osapuolista ei täytä velvollisuuksiaan keskusvastapuoleen nähden. Tällä tavoin ne hallitsevat rahoitusmarkkinoihin liittyviä riskejä (esimerkiksi vastapuoliriski, likviditeettiriski ja markkinariski) ja parantavat näin rahoitusmarkkinoiden vakautta ja häiriönsietokykyä.

Vaikka keskusvastapuolet toimivat systeemiriskiä vähentävästi, ovat ne samalla itse riskikeskittymiä. Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen mukaan 14 eurooppalaiselle keskusvastapuolelle on myönnetty lupa tarjota palveluita EU:ssa. Lisäksi 25 EU:n ulkopuolella sijaitsevaa keskusvastapuolta on hakenut Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselta tunnustusta, jotta voivat tarjota palveluita EU:iin. Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen mukaan vuoden 2020 viimeisellä neljänneksellä johdannaisten arvo Euroopan talousalueella oli 244 biljoonaa euroa. Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset olivat olennaisimmat johdannaissopimusten osapuolet, vastaten lähes 75 % sopimuksista niiden arvolla mitattuna.

Markkinarakennetoimija-asetuksella on osaltaan lisätty keskusvastapuolten ja laajemmin rahoitusmarkkinoiden kykyä sietää niitä monenlaisia riskejä, joita keskusvastapuolet käsittelevät ja ottavat keskitetysti kantaakseen. Mikään sääntö- ja käytännejärjestelmä ei kuitenkaan voi ehkäistä sitä, että olemassa olevat varat eivät riitä keskusvastapuolten riskien hallitsemiseen.

Komission vaikutusarvion mukaan on vaikea arvioida mitkä olisivat keskusvastapuolen kaatumisen suorat ja epäsuorat kustannukset. Kuitenkin, vähintäänkin keskusvastapuolimäärityksestä saatavat edut, arviolta 0,12 % bruttokansantuotteesta, häviäisivät. Selkeitä arvioita siitä, mitkä olisivat keskusvastapuolen kaatumisen johtuvasta tartunnasta ja epävarmuuksista aiheutuvat riskit eivät myöskään ole olemassa. Tätä voidaan kuitenkin pitää verrannollisena pankkisektorin systeemin kriisin aiheuttamaan kustannukseen, joka arvioitu olevan 60 % bruttokansantuotteesta.

Uskottavan elvytys- ja kriisintarkaisukehyksen tarkoituksena on varmistaa, niin pitkälti kuin mahdollista, että keskusvastapuolet toteuttavat toimenpiteitä elpyäkseen taloudellisista vaikeuksista, säilyttää lähellä kaatumista olevan tai todennäköisesti kaatuvan keskusvastapuolen kriittiset toiminnot, kun sen muut toiminnot likvidoidaan tavanomaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä, säilyttää rahoitusvakaus sekä välttää rahoitusjärjestelmään ja sen kykyyn palvella reaalityaloutta kohdistuva merkittävä häiritsevä vaikutus samalla kun keskusvastapuolen kaatumisesta veronmaksajille aiheutuvat kustannukset minimoidaan.

Suomen näkökulmasta keskusvastapuolen kaatuminen vaikuttaisi keskusvastapuolen suomalaisiin osapuoliin ja näiden asiakkaisiin. Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus tukee myös näiden toimijoiden asemaa tukemalla keskusvastapuolen vakautta ja luomalla kehikon kriisinratkaisutilanteen hoitamiseksi. Finanssivalvonta valvontaviranomaisena ja rahoitusvakausvirasto kriisinratkaisuviranomaisena voivat asetuksin antamin toimivaltuuksin vaikuttaa keskusvastapuolten elvytykseen ja kriisinratkaisuun ja siten myös suomalaisten osapuolten ja niiden asiakkaiden asemaan.

Viranomaisista keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasemuksesta syntyy kustannuksia erityisesti Rahoitusvakausvirastolle. Keskusvastapuolelle on muun muassa laadittava laaja ja yksityiskohtainen kriisinratkaisusuunnitelma kollegiomenettelyssä. Rahoitusvakausviraston on tarkoituksenmukaista osallistua vain sellaisiin kollegioihin, jotka ovat olennaisia Suomen rahoitusmarkkinoiden näkökulmasta. Tämänhetkisen arvion mukaan tällaisia kollegioita olisi 1–3. Lisäksi Rahoitusvakausvirastolle syntyy kustannuksia Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen kriisinratkaisukomitean jäsenyydestä. Rahoitusvakausvirasto arvioi, että keskusvastapuolen kriisinratkaisuun liittyvät tehtävät edellyttäisivät yhden asiantuntijan vuosityöpanosta, mikä vastaisi noin 100 000 euroa.

Rahoitusvakausvirasto arvioi, että määrätysosapuolen osalta keskusvastapuolen kriisinratkaisuun liittyvät tehtävät edellyttäisi yhden asiantuntijan kuukausityöpanosta. Kustannukset syntyvät erityisesti keskusvastapuolen kriisinratkaisukollegion jäsenyyden edellyttämästä työstä. Matkakulut huomioiden kustannukset olisivat noin 10 000 euroa vuodessa.

Finanssivalvonnalle syntyvien lisäkustannusten arvioidaan olevan vähäisiä. Finanssivalvonta toimii jo sekä keskusvastapuolten että määrätysosapuolten valvontaviranomaisena.

4 Lausuntopalaute

[lisätään yhteenveto lausunnoista ja niiden huomioon ottamisesta].

5 Säännöskohtaiset perustelut

5.1 Laki rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain muuttamisesta

1 Luku Yleiset säännökset

2 §. Rahoitusvakausviraston toimiala. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi.

Pykälän *1 momentti* vastaisi nykytilaa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 momentti*, jonka mukaan Rahoitusvakausviranomaisen toimisi myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen tarkoittamana kriisinratkaisuviranomaisena.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jossa säädettäisiin, että Rahoitusvakausviranomaisen tehtävistä, toimivallasta ja toiminnan järjestämisestä säädetään keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksessa. Momentilla toimeenpantaisiin myös asetuksen mahdollistama kansallinen poikkeus, jonka myötä Rahoitusvakausvirasto voisi poiketa asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista rakenteellisista järjestelyistä, noudattaen 3 artiklan 7 kohtaa. Poikkeusta voitaisiin siten hyödyntää vain, jos keskusvastapuoli ei ole sijoittanut Suomeen, eikä

poikkeusta voisi soveltaa eturistiriitojen hallintaan. Poikkeuksen käyttö olisi vapaaehtoista, Rahoitusvakausrasto voisi siis harkintansa mukaan perustaa erillisen rakenteellisen yksikön keskusvastapuolten kriisinratkaisua varten tai toimeenpanna muita asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja toimia.

Momentissa säädettäisiin myös, että rahoitusvakausraston toimivallasta säädettäisiin lisäksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 12 luvun 1 §:n 2, 4 ja 5 momentissa. Säännöksen myötä Rahoitusvakausraston toimivaltaan kuuluisi mahdollisuus käyttää omistajan oikeuksia, millä toimeenpantaisiin keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 91 artiklan 1 kohta. Asetuksen 92 artiklan mukaisesti eräitä tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin⁹ (EU) 2017/1132 säännöksiä ei sovelleta keskusvastapuolen kriisinratkaisussa. Tämä artikla toimeenpantaisiin antamalla kyseiset toimivaltuudet Rahoitusvakausrastolle viittaamalla kriisinratkaisusta annetun lain 12 luvun 1 §:n 2, 4 ja 5 momenttiin.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia.

Pykälän 5 momentti vastaisi nykyistä 3 momenttia.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos.

4 §. Tehtävät. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä siihen viittaus, että Rahoitusvakausrastomaisen tehtävistä ja tavoitteista säädetään myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksessa.

7 luku **Erinäiset säännökset**

1 §. Yhteistyö valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan sekä muiden viranomaisten kanssa. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Rahoitusvakausraston tulisi olla yhteistyössä valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan kanssa myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksessa säädettyjen kriisinratkaisutoimien suunnittelussa ja valmistelussa sekä tehtyjen päätösten seurannassa. Muutoksella saatetaan pykälä yhdenmukaiseksi keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen kanssa.

3 §. Velvollisuus antaa tietoja. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Muutoksen myötä Rahoitusvakausraston tulisi viipymättä antaa momentissa mainituille viranomaisille myös tiedot, jotka voivat vaikuttaa keskusvastapuolen, sen määräytösapuolen tai määräytösapuolen asiakkaan toiminnan jatkuvuuteen. Myös määräytösapuolen asiakkaan, esimerkiksi vakuutus- tai eläkeyhtiöllä, voi olla vaikutuksia rahoitusmarkkinoiden vakauteen ja toimintaan, joten tietojen antaminen myös asiakkaiden osalta on perusteltua. Muutoksella saatetaan pykälä yhdenmukaiseksi keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen kanssa.

5.2 Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain muuttamisesta

1 luku **Yleiset säännökset**

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/fi/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1132>

1 §. Soveltamisala. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainittaisiin keskusvastapuolesta säädettyä myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksessa.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sääntelyluetteloon lisättäisiin viittaus keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteukseen. Muutoksen myötä osakeyhtiölakia sovellettaisiin, mikäli keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksesta ei muuta johdu.

2 luku **Arvopaperikeskuksen toimilupa, omistajat, hallinto ja toiminta sekä keskusvastapuoli**

24 a §. Keskusvastapuolen elvytys- ja kriisinratkaisu. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi keskusvastapuolten elvytyksestä ja kriisinratkaisusta koskeva pykälä.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin, että keskusvastapuolten elvytyksestä ja kriisinratkaisusta säädetään keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksessa.

Lisäksi säädetäisiin, että keskusvastapuoleen sovellettaisiin myös luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain 12 luvun 7 §:ää. Kyseisen lain soveltamisella toimeenpantaisiin keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksen 89 artikla. Kyseisen artiklan 1 kohta muuttaa rahoitusvakuusjärjestelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1 artiklan 6 kohtaa. Muutoksen myötä kyseisen direktiivin rahoitusvakuusjärjestelyjen täytäntöönpanoa, rahoitusvakuuden määräämisoikeutta panttioikeuteen perustuvissa rahoitusvakuusjärjestelyissä, omistusoikeuden siirtävän rahoitusvakuusjärjestelyn tunnustamista ja sulkeutuvaa nettoutusta koskevien säännösten tunnustamista koskevia 4–7 artiklaa ei sovellettaisi keskusvastapuolen kriisinratkaisussa rahoitusvakuusjärjestelyn täytäntöönpanon rajoitukseen tai panttioikeuteen perustuvaa rahoitusvakuusjärjestelyä, sulkeutuvaa nettoutusta tai kuitausta koskevan lausekkeen voimaantulon rajoitukseen. Lisäksi muutoksen myötä keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksen säännökset tulevat soveltaviksi rahoitusvakuusjärjestelyjä koskevan direktiivin säännösten sijaan keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksen 89 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Lisäksi säädetäisiin, että keskusvastapuoleen sovellettaisiin myös luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain 18 a luvun 1 §:ää. Kyseisen lain soveltamisella toimeenpantaisiin keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksen 91 artiklan 2 kohta, koskien ylimääräisen yhtiökokouksen kokouskutsun lyhyempää toimitusaikaa pörssiyrityksille.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin, että keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksen 3 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen ministeriö olisi valtiovarainministeriö. Lisäksi momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen siihen, että rahoitusvakuusviranomaisesta keskusvastapuolen kriisinratkaisuviranomaisena säädetään rahoitusvakuusviranomaisesta annetussa laissa.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin, että viranomaisten tehtävistä, toiminnasta, niiden välisestä yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta keskusvastapuolten elvytykseen ja kriisinratkaisuun liittyen säädetään keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuaseteuksessa. Viranomaisen käsite olisi laaja, kattaen kaikki asianmukaiset viranomaiset. Asetuksen lisäksi viranomaisten tehtävistä, toiminnasta, yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta säädetään muun muassa kriisinratkaisulaissa ja Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

7 luku **Arvopaperikeskuksen elvytys- ja kriisinratkaisu**

1 §. Kriisinratkaisuviranomainen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi 2 luvun 24 a §:n lisäämisestä johtuva tekninen muutos.

8 luku **Erinäiset säännökset**

6 §. Seuraamusmaksu. Pykälän nykyistä 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ja pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi *4 momentiksi*.

Nykyistä 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen nojalla annettujen alemman tason säännösten, ohjeiden ja määräysten rikkomisesta tai laiminlyönnistä Finanssivalvonta voisi määrätä seuraamusmaksun.

Uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä olisivat myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 82 artiklan 1 kohdan tarkoittamat elvytysuunnitelman laatimis-, ylläpito- ja päivitysvervoitteet sekä tietyt tiedonanto- ja ilmoitusvelvoitteet. Siten Finanssivalvonta voisi määrätä seuraamusmaksun näiden velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Ehdotettu ratkaisu, jossa seuraamusmaksun määräävänä viranomaisena toimii kaikissa tapauksissa Finanssivalvonta, vastaa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/59/EU, jäljempänä *luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisukehys*, toimeenpanoa. Tarvittaessa Rahoitusvakausvirasto toimittaa seuraamusmaksun määräämiseksi tarvittavat tiedot.

5.3 Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamiseksi

1 luku **Yleiset säännökset**

5 §. Muut finanssimarkkinoilla toimivat. Pykälän 1 momentin 39 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 40 kohta*. Lisäyksen myötä myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 82 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut henkilöt sisältyisivät muiden finanssimarkkinoilla toimivien joukkoon. Lisäys on tarpeen, jotta asetuksen 82 artiklan 2 kohdassa määritellyt hallinnolliset seuraamukset voidaan kohdistaa kyseisen asetuksen mukaisesti myös luonnollisiin henkilöihin.

3 luku **Valvontavaltuudet**

28 §. Johdon toiminnan rajoittaminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 11 momentti*. Momentissa säädettäisiin Finanssivalvonnan oikeudesta kieltää määrääjäksi ylimmän johdon tai muiden vastuussa olevien luonnollisten henkilöiden toiminta keskusvastapuolella keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 82 artiklan 1 kohdan tarkoittamissa tapauksissa. Nämä tapaukset olisivat siten seuraavien säännösten rikkominen tai laiminlyönti: keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 9 artiklan säännökset elvytysuunnitelmien laatimisesta, ylläpitämisestä ja päivittämisestä, 13 artiklan säännökset tietojen antamisesta kriisinratkaisusuunnitelmien laatimiseksi ja 70 artiklan 1 kohdan säännökset keskusvastapuolen ilmoitusvelvollisuudesta toimivaltaiselle viranomaiselle, kun keskusvastapuoli on lähellä kaatumista tai todennäköisesti kaatuu.

4 luku **Hallinnolliset seuraamukset**

40 §. Seuraamusmaksu. Pykälän 2 momentin 11 ja 12 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi. Muutokset olisivat teknisiä, ja johtuisivat *uuden 13 kohdan* lisäämisestä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 kohta. Muutoksella mahdollistettaisiin Finanssivalvonnalle seuraamusmaksun määrääminen, mikäli toimija rikkoo tai laiminlyö keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 82 artiklan 1 kohdan tarkoittamia velvoitteita. Nämä velvoitteet ovat keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 9 artiklan säännökset elvytysuunnitelmien laatimisesta, ylläpitämisestä ja päivittämisestä, 13 artiklan säännökset tietojen antamisesta kriisinratkaisusuunnitelmien laatimiseksi ja 70 artiklan 1 kohdan säännökset keskusvastapuolen ilmoitusvelvollisuudesta toimivaltaiselle viranomaiselle, kun keskusvastapuoli on lähellä kaatumista tai todennäköisesti kaatuu. Säännös vastaisi arvoosuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 6 §:n uutta 3 momenttia.

41 a §. Seuraamusmaksun enimmäismäärä eräissä tapauksissa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 9 momentti*. Tällöin nykyinen 9–17 momentti siirtyisivät *10–18 momentiksi*.

Uudessa 9 momentissa määriteltäisiin keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen mukaisesti seuraamusmaksun enimmäismäärät kyseisen asetuksen 82 artiklan 1 kohdan tarkoittamissa tapauksissa. Nämä tapaukset määriteltäisiin tarkemmin viittaamalla 40 §:n uuteen 13 kohtaan. Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu voisi olla enintään 10 prosenttia oikeushenkilön vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta edellisellä tilikautena. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saisi olla korkeintaan 5 miljoonaa euroa.

Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen mukaan seuraamusmaksu saisi kuitenkin olla korkeintaan kaksi kertaa niin suuri kuin saatu hyöty, jos hyödyn suuruus voidaan määrittää. Tätä ei olisi tarpeen toistaa uudessa 9 momentissa, koska se sisältyy jo nykyiseen 9 momenttiin, jatkossa siis 10 momenttiin.

Pykälän nykyiseen 16, jatkossa siis *17 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos, joka johtuu uuden 9 momentin lisäämisestä.

5.4 Laki arvopaperimarkkinalain 11 luvun 21 §:n muuttamisesta

11 luku **Julkinen ostotarjous ja tarjousvelvollisuus**

21 §. Poikkeukset velvollisuudesta tehdä pakollinen ostotarjous. Pykälän 6 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Momentissa säädettäisiin, ettei ostotarjouksen tekovelvoitetta syntyisi myöskään tapauksessa, jossa tarjousvelvollisuuden ylitys johtuisi keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen V osastossa säädettyjen kriisinratkaisuvälineiden, -valtuuksien ja -mekanismien käytöstä. Muutoksella toimeenpantaisiin kyseisen asetuksen 90 artikla.

5.5 Laki Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamisesta

1§. Maksuvelvollinen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä sen *1 momenttiin uusi 6 ja 7 kohta* sekä tekemällä *5 kohtaan* tekninen muutos. Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus lisää Rahoitusvakausviraston tehtäviä, joten on asianmukaista, että tästä aiheutuvat kulut voidaan kattaa keskusvastapuolilta ja sen määrittämisosapuolilta. Muutokset vastaisivat keskusvastapuolten ja niiden osapuolten valvonnasta vastaavan Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettua lakia (879/2008).

5 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos, joka johtuu uusien 6 ja 7 kohtien lisäämisestä.

Uudessa 6 kohdassa säädettäisiin, että maksuvelvollinen olisi myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 2 artiklan 12 kohdassa tarkoitettu määräytösapuoli. Maksuvelvollisuuden syntyminen edellyttäisi sitä, että Rahoitusvakausvirasto on sen keskusvastapuolen kriisinhallintakollegion jäsen, jonka määräytösapuoli kyseinen toimija on. Rajaus on asianmukainen, koska Rahoitusvakausvirastolle määräytösapuolista johtuvat kustannukset syntyvät kollegiojäsenyyden edellyttämästä työstä.

Uudessa 7 kohdassa säädettäisiin, että maksuvelvollinen olisi myös arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu keskusvastapuoli.

5 §. Perusmaksu. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perusmaksun maksamiseen olisivat velvollisia myös keskusvastapuolet sekä niiden sellaiset määräytösapuolet, joiden kriisinratkaisukollegioon Rahoitusvakausvirasto osallistuisi. Muutos mahdollistaisi Rahoitusvakausviraston keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen myötä lisääntyneiden tehtävien aiheuttamien kustannusten kattamisen. Muutos vastaisi 1 §:n muutosta.

Keskusvastapuolten osalta perusmaksuksi ehdotetaan 100 000 euroa ja määräytösapuolen osalta 10 000 euroa. Nämä vastaisivat Rahoitusvakausvirastolle syntyviä kustannuksia.

5.6 Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain muuttamisesta

3 luku Purkamis- ja uudelleenjärjestämismahdollisuuksien arviointi

5 §. Purkamista ja toiminnan uudelleenjärjestämistä koskevien esteiden poistaminen konsernissa. Pykälän 4 momenttiin korjattaisiin virheelliset viittaukset lain 3 luvun 4 §:n 3 momenttiin. Oikea momentti, johon säännöksessä tulisi viitata, on 4 §:n 2 momentti.

18 a luku Erinäiset säännökset

1 §. *Kokouskutsu pääoman korotusta koskevaan yhtiökokoukseen.* Lakiin lisättäisiin uusi luku erinäisille säännöksille sekä uusi pykälä ylimääräisen yhtiökokouksen kokouskutsun lyhyemmästä toimitusajasta pörssiyhtiöille, jos sen pääoman korotus olisi välttämätöntä kriisihallintoon asettamisen välttämiseksi. Säännös soveltuisi vain kriisinratkaisulain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuihin laitoksiin, jotka ovat osakeyhtiölain 1 luvun 10 §:ssä säädetyllä tavalla pörssiyhtiöitä ja joiden tulisi normaalisti osakeyhtiölain 5 luvun 19 §:n 4 momentin mukaan toimittaa kokouskutsu kolme viikkoa ennen yhtiökokousta. Säännöksen 1 momentti mahdollistaisi kokouskutsun lähettämisen viimeistään 10 päivää ennen ylimääräistä yhtiökokousta. Kokouskutsun lyhyemmästä toimitusajasta voitaisiin päättää yhtiökokouksessa tai kirjaamalla sitä koskeva muutos yhtiöjärjestykseen. Päätös tai yhtiöjärjestyksen muutos tulisi tehdä kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä. Säännös poikkeaisi näin ollen osakeyhtiölain 26 §:ssä säädetyistä pääsääntöisestä enemmistöpäätöksestä ja 30 §:n 1 momentissa säädetyistä yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevasta ääniedellytyksestä. Kokouskutsuaikaa voidaan lyhentää vain, jos kutsussa kokouksessa tehtävä pörssiyhtiön pääoman korotus on tarpeen, jotta kriisinratkaisulain 4 luvun 1 tai 5 §:ssä säädetyt edellytykset kriisihallintoon asettamiselle eivät täytyisi. Lisäksi edellytetään, että Finanssivalvonta on joko ryhtynyt luottolaitostoiminnasta annetun lain 11 luvun 10 §:n 1 momentin mukaiseen varhaisen puuttumisen toimenpiteeseen tai laitokselle on asetettu kyseisen luvun 10 a §:n mukaisesti asiamies. Säännöksellä pantaisiin osin täytäntöön luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisukehyksen 121 artikla, jossa Euroopan

parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2007/36/EY osakkeenomistajien eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä lisättiin 5 artiklaan uusi 5 kohta.

Säännöksen 2 *momentissa* säädettäisiin, että jos pääoman korotusta koskeva yhtiökokouskutsu päätetään toimittaa 1 momentissa säädetyin tavoin lyhyemmällä kutsuajalla, ei tällöin osakeyhtiölain 5 luvun 5 §:n 2 momentissa ja 6 a §:ssä säädetyjä määräaikoja sovelleta. Osakkeenomistajalla on näin ollen oikeus saada muu asia käsiteltäväksi pääoman korotusta koskevassa ylimääräisessä yhtiökokouksessa 5 §:n 1 momentin mukaisesti, jos sitä vaaditaan kirjallisesti hallitukselta niin hyvissä ajoin, että se ehditään sisällyttää kokouskutsuun. Osallistumisoikeus ylimääräiseen yhtiökokoukseen olisi osakeyhtiölain 6 §:n mukaisesti osakkeenomistajilla, jotka on merkittäv osakasluetteloon. Säännöksellä pantaisiin osin täytäntöön luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksen 121 artikla, jossa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2007/36/EY osakkeenomistajien eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä lisättiin 5 artiklaan uusi 6 kohta. Jotta 1 momenttia voitaisiin käytännössä soveltaa, säädettäisiin lisäksi kansallisesti, että osakeyhtiölain 5 luvun 22 §:stä poiketen kokouksen asiakirjat olisi pidettävä nähtävillä 22 §:ssä säädetyin tavoin vasta kokouskutsun toimittamisesta alkaen. Asiakirjat tulisi olla nähtävillä 22 §:ssä säädetyin tavoin vähintään kolme kuukautta kokouksen jälkeen.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin 1 ja 2 momentin soveltumisesta myös pörssiosuuskuntamuotoisiin laitoksiin. Kutsu pörssiosuuskunnan ylimääräiseen kokoukseen, jossa päätettäisiin osake- tai osuuspääoman korotuksesta, voitaisiin näin ollen toimittaa osuuskuntalain (421/2013) 5 luvun 20 §:n 4 momentista poiketen viimeistään 10 päivää ennen kokousta, jos 1 momentin 1-3 kohdassa mainitut edellytykset täyttyisivät. Pykälän 1 momentin mukainen päätöksenteko tekisi poikkeuksen osuuskuntalain 29–31 §:ssä säädetyistä ääniedellytyksistä. Vastaavasti kuin osakeyhtiömuotoisten pörssi-yhtiöiden osalta, myös pörssiosuuskuntien osalta ei sovellettaisi 2 momentin mukaisesti osuuskuntalain 5 luvun 6 §:n 2 momentissa säädettyä määräaikaa asian ilmoittamisesta osuuskunnan kokouksen käsiteltäväksi tai 7 a §:ssä säädettyjä määräaikoja jäsenen osallistumisoikeudesta. Osuuskuntalain 5 luvun 24 §:stä poiketen 1 momentissa säädetyin kokouksen asiakirjat olisi pidettävä jäsenten nähtävillä 24 §:ssä säädetyin tavoin kokouskutsun toimittamisesta alkaen.

6 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1 elokuuta 2022.

7 Toimeenpano ja seuranta

Komissio tarkastelee keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen toimivuutta viimeistään 12 päivänä helmikuuta 2024. Suomen on ilmoitettava nimeämänsä kriisinratkaisuviranomainen komissiolle ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle.

Suomen on ilmoitettava komissiolle ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle 12 elokuuta 2022 mennessä hallinnollisia seuraamuksia ja muita hallinnollisia toimenpiteitä koskevat säännöt sekä ne rikosoikeudelliset säännökset, joita sovelletaan hallinnollisten seuraamusten sijasta.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys

Ehdotettu sääntely mahdollistaa voimakkaankin puuttumisen perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuudensuojaan ja perustuslain 18 §:ssä suojattuun elinkeinovapauteen. Perustuslakivalio-

kunta on kuitenkin tämänkaltaisen toiminnan yhteydessä katsonut perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävien, ennen muuta rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseen ja siten myös asiakkaiden suojaan liittyvien perusteiden puoltavan sääntelyä (esimerkiksi PeVL 7/2009 vp, PeVL 43/2004 vp, s. 2/I).

Ehdotettu sääntely, mukaan lukien Rahoitusvakausviraston toimivalta, perustuu elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksen vaatimuksiin, ja on verrannollinen perustuslain näkökulmasta luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisukehyksen toimenpanevaan kriisinratkaisulakiin. Kyseisen lain hallituksen esityksestä annetun PeVL 35/2014 vp mukaan Perustuslakivaliokunta on tämänkaltaisen toiminnan yhteydessä katsonut perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävien yhteiskunnallisten intressien, ennen muuta rahoitusmarkkinoiden vakauden, turvaamiseen ja siten myös asiakkaiden suojaan liittyvien perusteiden puoltavan myös sellaista sääntelyä, jolla puututaan voimakkaasti perustuslaissa suojattuun omaisuuden suojaan ja elinkeinovapauteen (esimerkiksi PeVL 43/2004 vp, s. 2/I).

Ehdotettua sääntelyä voidaan arvioida valiokunnan täytäntöönpano-oikeudellista (konkurssi, ulosotto) sääntelyä koskevan käytännön valossa. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut konkurssi- ja ulosottolainsäädännön olevan lähtökohtaisesti saatettavissa voimaan muun täytäntöönpano-oikeudellisen sääntelyn tavoin tavallisella lailla (PeVL 13/2013 vp, s. 2/I ja siinä mainitut lausunnot). Perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattuun omaisuuden suojaan ja 18 §:n 1 momentin elinkeinovapauteen kohdistuvan sääntelyn on kuitenkin oltava riittävän tarkkarajaisia ja täsmällistä. Sääntelyn on lisäksi otettava eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet oikeasuhtaisesti huomioon esimerkiksi niin, ettei se muodostu jonkun osapuolen kannalta kohtuuttomaksi taikka perusteettomasti jotakuta syrjiväksi tai suosivaksi.

Onnistunut keskusvastapuolen elvytys ja kriisinratkaisu on asetuksen keskeinen tavoite. Huomioiden keskusvastapuolen merkitys rahoitusmarkkinoille ja sen vakaudelle kokonaisuudessaan sekä keskusvastapuolen määräytösosapuolille ja niiden asiakkaille, on menestyksenkäs elvytys ja kriisinratkaisu asianmukaista pyrkii turvaamaan. Onnistunut elvytys olisi myös keskusvastapuolen itsensä kannalta toivottava lopputulos.

Rahoitusvakausvirasto voi käyttää toimivaltuuksiaan vasta silloin, kun keskusvastapuoli kaatuu tai on kaatumassa, mikään yksityisen sektorin toimenpide tai valvontatoimenpide ei estä kaatumista ja kriisinratkaisutoimi on yleisen edun kannalta välttämätön. Kriisinratkaisuvälineiden käyttäminen on vaihtoehto laitoksen selvitystilalle tai konkurssille. Kriisinratkaisuvälineiden käyttö on myös rajattu siten, että kriisinratkaisun kohteena olevan keskusvastapuolen omistajat ja velkojat eivät joudu heikompaan asemaan kuin selvitystilassa tai konkurssissa

Sääntelyllä on näin ollen hyväksyttävät, tarkkarajaiset ja oikeasuhtaiset perusteet rajoittaa perustuslain turvaamaa omaisuuden suojaan ja elinkeinonvapautta.

Esityksen 2. ja 3 lakiehdotuksessa säädetään hallinnollisista seuraamuksista. Finanssivalvonta voisi esimerkiksi määrätä seuraamusmaksun tietyistä rikkomuksista tai antaa julkisen varoitukseen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että hallinnollisten seuraamusten määräämiseen sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä ja hallinnollisten seuraamusten yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentissa edellytetyllä tavalla lailla (esimerkiksi PeVL 14/2013 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, PeVL 18/2007 vp, PeVL 45/2006 vp, PeVL 55/2005 vp, PeVL 32/2005 vp). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että hallinnollisten sanktioiden sääntelyn tulee täyttää yleiset tarkkuuden (esimerkiksi PeVL 9/2012 vp, PeVL 74/2002 vp, PeVL 57/2010 vp) ja oikeasuhtaisuuden (PeVL 28/2014 vp, PeVL 15/2014 vp) vaatimukset.

Esimerkiksi hallinnollisesta seuraamusmaksusta säädettyä laissa olisi täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta.

Seuraamuksista ehdotetaan säädettäväksi keskusvastapuolten elvytys- ja kriisintarkaisuasetuksen mukaisesti, se ei sisältäisi kansallisia lisävaatimuksia. Säädökset, joiden rikkomisesta aiheutuisi seuraamuksia, on tarkoin määritelty (ehdotettu muutos Finanssivalvonnasta annetun lain 40 § sekä arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luku 6§). Kyseiset säännökset ovat olennaisia keskusvastapuolen elvytyksen ja kriisintarkaisuksen onnistumiselle. Siten kyseisten säästöjen rikkomisen sisällyttäminen hallinnollisten seuraamusten piiriin on perusteltua. Seuraamusmaksun enimmäismäärä (ehdotettu muutos Finanssivalvonnasta annetun lain 41 a §) ja maksun suuruuden perusteet (Finanssivalvonnasta annetun lain 41 §) on määritelty. Seuraamusmaksun määrän tulee näiden säännösten mukaisesti olla oikeasuhtainen muun muassa teon ja sen vaikutusten vakavuuteen nähden. Finanssivalvonnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen (Finanssivalvonnasta annetun lain 73 §).

Siten hallinnollisten seuraamusten määräämiselle on olemassa hyväksyttävät, tarkkarajaiset ja oikeasuhtaiset perusteet. Esityksen 3. lakiehdotuksessa tulee myös arvioitavaksi ehdotuksen suhde perustuslain 18 §:ssä säädettyyn elinkeinovapauteen. FivaL:n 28 §:ään ehdotettua 10 momentti Finanssivalvonnan oikeudesta väliaikaisesti kieltää keskusvastapuolen ylimmän johdon jäseniä tai muita vastuussa olevia luonnollisia henkilöitä hoitamasta tehtäviä keskusvastapuolella on tarkasteltavaperustuslain turvaaman oikeuden työhön ja elinkeinovapauden näkökulmasta.

Jokaisella on perustuslain 18 §:n 1 momentin perusteella oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Momentissa käytetty ilmaisu "lain mukaan" viittaa mahdollisuuteen rajoittaa säännöksessä turvattua oikeutta lailla (HE 309/1993 vp, s. 67/II). Sääntelyn tulee täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (PeVL 16/2003 vp, s. 2/I, PeVL 67/2002 vp, s. 2/I). Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, minkä lisäksi rajoittamisen laajuuden ja edellytysten pitää ilmetä laista (esimerkiksi PeVL 9/2005 vp).

Kyseinen kieltäminen on ajallisesti rajattu viiteen vuoteen. Lisäksi kieltäminen on rajattu niin, että se voi kohdistua vain tiettyihin keskusvastapuolten elvytys- ja kriisintarkaisuasetuksen 82 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti määriteltyihin tapauksiin. Nämä tapaukset ovat olennaisia keskusvastapuolen elvytyksen ja kriisintarkaisuksen onnistumiselle. Kiellon vaikutuksia elinkeinovapauden rajoittamisen näkökulmasta lieventää myös se, että kiellon kohteena olevalla henkilöllä on mahdollisuus hakeutua muihin tehtäviin.

Perustuslain 18 §:ssä tarkoitetun perusoikeuden rajoitukselle on siten laissa hyväksyttävät tarkkarajaiset ja oikeasuhtaiset perusteet.

Esityksen 5. lakiehdotuksessa tulee arvioitavaksi ehdotuksen suhde perustuslain 81 §:ään.

Esityksen 1. lakiehdotuksessa toimivaltaiseksi viranomaiseksi ehdotetaan Rahoitusvakauserävirasto, jonka toiminnasta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset ehdotetaan katettaviksi maksuilla, joista säädettäisiin 5. lakiehdotuksessa.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut lausunnossaan (PeVL 35/2014 vp) Rahoitusvakauseräviraston hallintomaksusta annettua lakia. Maksu on valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan vero ja ehdotettua sääntelyä on arvioitava perustuslain 81 §:n 1 momentin kannalta. Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan valtion viranomaisten toiminnastaan perimien maksujen suuruuden yleisistä

perusteista on säädettävä lailla. Lakiehdotuksilla 1. ja 5. säädettäisiin siten kriisinratkaisun osalta toimivaltaisesta viranomaisesta ja sen oikeudesta periä hallinnollinen maksu kriisinratkaisusuunnitelmaan liittyvien kustannusten kattamiseksi.

Ehdotettujen säännösten arvioidaan olevan perustuslain 81 §:n mukaisia.

Edellä sanotun perusteella arvioidaan, että lakiehdotukset voidaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Koska keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) 1 luvun 2 §, sellaisena kun se on osaksi laissa 361/2017 ja 3§:n 1 momentin 3 kohta 4 §:n 2 momentti, 7 luvun 1 §:n 1 momentti ja 3 §:n 1 momentti, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Rahoitusvakausviraston toimiala

Rahoitusvakausvirasto, jäljempänä *virasto*, toimii kansallisena kriisinratkaisuviranomaisena rahoitusmarkkinoiden vakauden varmistamiseksi ja taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten toiminnan uudelleenjärjestämiseksi sekä arvopaperikeskuksen kriisinratkaisusuunnitelman laatimiseksi.

Virasto toimii myös keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä asetusten (EU) N:o 1095/2010, (EU) N:o 648/2012, (EU) N:o 600/2014, (EU) N:o 806/2014 ja (EU) 2015/2365 sekä direktiivien 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2007/36/EY, 2014/59/EU ja (EU) 2017/1132 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 2021/23, jäljempänä *keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus*, 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna kriisinratkaisuviranomaisena.

Viraston tehtävistä, toimivallasta ja toiminnan järjestämisestä keskusvastapuolten elvytyksessä ja kriisinratkaisussa säädetään keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksessa. Virasto voi poiketa asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista rakenteellisista järjestelyistä 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Viraston toimivallasta säädetään lisäksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 12 luvun 1 §:n 2, 4 ja 5 momentissa.

Virasto kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan ja viraston ohjaus kuuluu ministeriölle. Valtiovarainministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset viraston hallinnollisesta asemasta.

Virasto hallinnoi valtion talousarvion ulkopuolista rahoitusvakausrahaa, jäljempänä *raha*, joka muodostuu 4 luvussa tarkoitettusta vakausmaksuina kartutettavasta kriisinratkaisurahastosta ja 5 luvussa tarkoitettusta talletussuojamaksuina kartutettavasta talletussuojarahastosta.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *kriisinratkaisulailla* luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annettua lakia;

4 §

Tehtävät

Viraston toiminnan tavoitteista ja tehtävistä säädetään lisäksi kriisinratkaisulaissa, EU:n kriisinratkaisuasetuksessa ja keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksessa.

7 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Yhteistyö valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan sekä muiden viranomaisten kanssa

Viraston on tehtävä yhteistyötä valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan kanssa kriisinratkaisulaissa ja keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksessa säädettyjen kriisinratkaisutoimien suunnittelussa ja valmistelussa, tehtyjen päätösten seurannassa sekä talletussuojamaksujen, vakaussmaksujen ja EU:n vakaussmaksujen määräämisessä.

3 §

Velvollisuus antaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, viraston on salassapitosäännösten estämättä viipymättä luovutettava valtiovarainministeriölle, Suomen Pankille ja Finanssivalvonnalle hallussaan olevat tiedot asioista, jotka viraston arvion mukaan saattavat vaikuttaa merkittävästi rahoitusmarkkinoiden vakauteen tai rahoitusmarkkinoiden kehitykseen taikka aiheuttaa merkittäviä häiriöitä rahoitusjärjestelmän toiminnassa, tai vaikuttaa keskusvastapuolen, määritysosaapuolen tai sen asiakkaan, luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen toiminnan jatkuvuuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (348/2017) 1 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentti, 7 luvun 1 §, 8 luvun 6 §:n 3 momentti, sellaisena kun se on laissa 514/2019, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 24 a §, 8 luvun 6 §:ään, sellaisena kun se on osaksi laissa 514/2019, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain keskusvastapuolta koskevien säännösten ohella keskusvastapuolesta säädetään OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppapietorekistereistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 648/2012, jäljempänä *markkinarakennetoimija-asetus*, sekä keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä asetusten (EU) N:o 1095/2010, (EU) N:o 648/2012, (EU) N:o 600/2014, (EU) N:o 806/2014 ja (EU) 2015/2365 sekä direktiivien 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2007/36/EY, 2014/59/EU ja (EU) 2017/1132 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 2021/23, jäljempänä *keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus*.

Suomessa kotipaikkaa pitävään arvopaperikeskukseen ja keskusvastapuoleen sovelletaan osakeyhtiölakia (624/2006), jollei tästä laista, EU:n arvopaperikeskusasetuksesta, markkinarakennetoimija-asetuksesta, keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetauksesta taikka muusta arvopaperikeskusta tai selvitystoimintaa koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

2 luku

Arvopaperikeskuksen toimilupa, omistajat, hallinto ja toiminta sekä keskusvastapuoli

24 a §

Keskusvastapuolen elvytys- ja kriisinratkaisu

Keskusvastapuolen elvytyksestä ja kriisinratkaisusta säädetään keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetauksessa. Keskusvastapuoleen sovelletaan myös luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014), jäljempänä *kriisinratkaisulaki*, 12 luvun 7 §:ää ja 18 a luvun 1 §:ää .

Keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetauksen 3 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen ministeriö on valtiovarainministeriö. Rahoitusvakausviranomaisesta keskusvastapuolen kriisinratkaisuviranomaisena säädetään rahoitusvakausviranomaisesta annetussa laissa (1195/2014).

Viranomaisten tehtävistä, toiminnasta, yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta säädetään keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetauksessa.

7 luku

Arvopaperikeskuksen elvytys- ja kriisinratkaisu

1 §

Kriisinratkaisuviranomainen

Tämän luvun mukaisen arvopaperikeskuksen kriisinratkaisun suunnittelua koskevien viranomaistehtävien hoitaminen kuuluu rahoitusvakausviranomaisesta annetussa laissa tarkoitettulle Rahoitusvakausvirastolle, jäljempänä *virasto*, jollei tässä laissa tai kriisinratkaisulaissa, toisin säädetä.

8 luku

Erinäiset säännökset

6 §

Seuraamusmaksu

Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä ovat 1 ja 2 momentissa säädetyn lisäksi seuraavien keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen säännösten rikkominen tai laiminlyönti:

- 1) 9 artiklan säännökset elvytysuunnitelmien laatimisesta, ylläpitämisestä ja päivittämisestä;
- 2) 13 artiklan säännökset tietojen antamisesta kriisinratkaisusuunnitelmien laatimiseksi; sekä
- 3) 70 artiklan 1 kohdan säännökset keskusvastapuolen ilmoitusvelvollisuudesta toimivaltaiselle viranomaiselle, kun keskusvastapuoli on lähellä kaatumista tai todennäköisesti kaatuu.

Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä ovat tämän pykälän 1, 2 ja 3 momentissa säädetyn lisäksi kyseisissä momenteissa tarkoitettuja säännöksiä koskevat tarkemmat säännökset, määräykset sekä osakkeenomistajien oikeudet -direktiivin, ja EU:n arvopaperikeskusasetuksen ja keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen perusteella annettujen komission asetusten ja päätösten säännökset.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 5 §:n 39 kohta, sellaisena kun se on laissa 524/2021, 40 § 2 momentin 11 ja 12 kohta, sellaisina kun ne ovat laissa 214/2022, ja 41 a §:n 16 momentti, sellaisena kun se on laissa 205/2022 sekä

lisätään 5 §:n 1 momenttiin uusi 40 kohta, 28 §:ään uusi 11 momentti, 40 §:n 2 momenttiin uusi 13 kohta, 41 a §:ään uusi 9 momentti, jolloin nykyinen 9–17 momentti siirtyy 10–18 momentiksi,

sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentti laeissa 725/2012, 902/2012, 254/2013, 170/2014, 198/2015, 520/2016, 737/2016, 1442/2016, 228/2017, 575/2017, 893/2017, 1071/2017, 241/2018, 1229/2018, 215/2019, 296/2019, 517/2019, 574/2019, 963/2019, 316/2020, 524/2021, 599/2021, 205/2022, 28 § laeissa 352/2017, 241/2018, 1108/2018, 215/2019, 296/2019, 599/2021, 976/2021, 205/2022, 40 §:n 2 momentti laeissa 752/2012, 1108/2018, 316/2020, 379/2021, 599/2021, 941/2021, 214/2022, 41 a § laeissa 241/2018, 524/2021, 954/2021, 205/2022, 214/2022, seuraavasti:

5 §

Muut finanssimarkkinoilla toimivat

Muulla finanssimarkkinoilla toimivalla tarkoitetaan tässä laissa:

39) sijoituspalvelulain 1 luvun 13 §:ssä tarkoitettua monialan holdingyhtiötä;

40) keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä asetusten (EU) N:o 1095/2010, (EU) N:o 648/2012, (EU) N:o 600/2014, (EU) N:o 806/2014 ja (EU) 2015/2365 sekä direktiivien 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2007/36/EY, 2014/59/EU ja (EU) 2017/1132 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/23, jäljempänä *keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus*, 82 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja henkilöitä.

28 §

Johdon toiminnan rajoittaminen

Finanssivalvonta voi määrääjäksi, enintään viideksi vuodeksi, kieltää keskusvastapuolen ylimmän johdon jäseniä tai muita vastuussa olevia luonnollisia henkilöitä hoitamasta tehtäviä keskusvastapuolessa keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetuksen 82 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

40 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu määrätään myös sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo:

11) kestävä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852, jäljempänä *taksonomia-asetus*, 5 artiklan säännöksiä ympäristön kannalta kestävien sijoitusten avoimuudesta ennen sopimuksen tekemistä annettavissa tiedoissa ja määräaikaikatsauksissa, 6 artiklan säännöksiä ympäristöominaisuuksia edistävien rahoitustuotteiden avoimuudesta ennen sopimuksen tekemistä annettavissa tiedoissa ja määräaikaikatsauksissa tai 7 artiklan säännöksiä muiden rahoitustuotteiden avoimuudesta ennen sopimuksen tekemistä annettavissa tiedoissa ja määräaikaikatsauksissa;

12) PEPP-asetuksen 5–7 artiklan säännöksiä rekisteröintivelvollisuudesta ja säännöksiä virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisesta, joiden perusteella PEPP-tuote on rekiste-

röity Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen pitämään julkiseen keskusrekisteriin, 18 artiklan säännöksiä siirrettävyyden palvelun tarjoamisesta, 19 artiklan säännöksiä PEPP-tuotteen alatilin käyttämisestä, 20 artiklan säännöksiä uuden alatilin avaamista koskevista tiedonantovollisuuksista, 21 artiklan säännöksiä siirrettävyyttä koskevien tietojen toimittamisesta toimivaltaisille viranomaisille, 22 artiklan säännöksiä PEPP-tarjoajia ja PEPP-jakelijoita koskevasta yleisperiaatteesta, 23 artiklan säännöksiä erityyppisiin PEPP-tarjoajiin tai PEPP-jakelijoihin sovellettavasta jakelujärjestelystä, 24 artiklan säännöksiä sähköisestä jakelusta ja muiden pysyvien välineiden käyttämisestä, 25 artiklan säännöksiä tuotehallintavaatimuksista, 26 artiklan säännöksiä PEPP-avaintietoasiakirjasta, 27 artiklan säännöksiä PEPP-avaintietoasiakirjan kielestä, 28 artiklan säännöksiä PEPP-avaintietoasiakirjan sisällöstä, 29 artiklan säännöksiä markkinoitaiaineistosta, 30 artiklan säännöksiä PEPP-avaintietoasiakirjan tarkistamisesta, 31 artiklan säännöksiä siviilioikeudellisesta vastuusta, 32 artiklan säännöksiä biometrisiä riskejä kattavista PEPP-sopimuksista, 33 artiklan säännöksiä PEPP-avaintietoasiakirjan toimittamisesta, 34 artiklan säännöksiä PEPP-asiakkaan tarpeiden ja vaatimusten täsmentämisestä ja neuvonnan antamisesta, 35 artiklan säännöksiä PEPP-etuusotetta koskevista yleisistä säännöksistä, 36 artiklan säännöksiä PEPP-etuusotteen sisällöstä, 37 artiklan säännöksiä PEPP-etuusotetta täydentävistä lisätiedoista, 38 artiklan säännöksiä PEPP-säästäjille eläkkeelle siirtymistä edeltävässä vaiheessa ja PEPP-edunsaajille maksatusvaiheessa annettavista tiedoista, 39 artiklan säännöksiä PEPP-säästäjille ja PEPP-edunsaajille pyynnöstä annettavista tiedoista, 40 artiklan säännöksiä yleisistä säännöksistä koskien raportointia kansallisille viranomaisille, 41 artiklan säännöksiä kerryttämisen sijoittamista koskevista säännöksistä, 42 artiklan säännöksiä PEPP-säästäjien sijoitusvaihtoehtoja koskevista yleisistä säännöksistä, 43 artiklan säännöksiä PEPP-säästäjän tekemästä sijoitusvaihtoehdon valinnasta, 44 artiklan säännöksiä valitun sijoitusvaihtoehdon muuttamisen edellytyksistä, 45 artiklan säännöksiä PEPP-perustuotteesta, 46 artiklan säännöksiä riskien vähentämistekniikoista, 47 artiklan säännöksiä kerryttämisen vaiheeseen liittyvistä ehdoista, 48 artiklan säännöksiä säilytysyhteisön säilytys- ja valvontatehtävistä, 50 artiklan säännöksiä PEPP-asiakkaiden valitusten ratkaisemisesta, 52 artiklan säännöksiä vaihtopalvelun tarjoamisesta, 53 artiklan säännöksiä vaihtopalvelun käynnistämisestä, 54 artiklan säännöksiä vaihtopalveluun liittyvistä maksuista, 55 artiklan säännöksiä PEPP-säästäjien suojaamisesta taloudellisilta tappioilta tai 56 artiklan säännöksiä vaihtopalvelua koskevista tiedoista; tai

13) keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisusäätöasetuksen 9 artiklan säännöksiä elvytysuunnitelmien laatimisesta, ylläpitämisestä ja päivittämisestä, 13 artiklan säännöksiä tietojen antamisesta kriisinratkaisusuunnitelmien laatimiseksi tai 70 artiklan 1 kohdan säännöksiä keskusvastapuolen ilmoitusvelvollisuudesta toimivaltaiselle viranomaiselle, kun keskusvastapuoli on lähellä kaatumista tai todennäköisesti kaatuu.

41 a §

Seuraamusmaksun enimmäismäärä eräissä tapauksissa

Jos seuraamusmaksu koskee 40 §:n 13 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomista tai laiminlyöntiä, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään 10 prosenttia oikeushenkilön vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta edellisenä tilikautena ja luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään viisi miljoonaa euroa.

Sen estämättä, mitä 11–16 momentissa säädetään, seuraamusmaksu saa kuitenkin olla enintään kolme kertaa niin suuri kuin teolla tai laiminlyönnillä saatu hyöty, jos hyödyn suuruus on määriteltävissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

arvopaperimarkkinalain 11 luvun 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvopaperimarkkinalain (746/2012) 11 luvun 21 §:n 6 momentti, sellaisena kun se on laissa 1209/2014, seuraavasti:

11 luku

Julkinen ostotarjous ja tarjousvelvollisuus

21 §

Poikkeukset velvollisuudesta tehdä pakollinen ostotarjous

Velvollisuutta tehdä pakollinen ostotarjous ei synny, jos tarjousvelvollisuusrajan ylitys perustuu siihen, että rahoitusvakausviranomaisesta annetussa laissa (1195/2014) tarkoitettu Rahoitusvakausvirasto käyttää luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 9–11 luvussa säädettyä kriisinratkaisuvaltuutta. Velvollisuutta ei synny myöskään, jos tarjousvelvollisuusrajan ylitys perustuu keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä asetusten (EU) N:o 1095/2010, (EU) N:o 648/2012, (EU) N:o 600/2014, (EU) N:o 806/2014 ja (EU) 2015/2365 sekä direktiivien 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2007/36/EY, 2014/59/EU ja (EU) 2017/1132 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/23 V osastossa säädettyjen kriisinratkaisuvälineiden, -valtuuksien ja -mekanismien käyttöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain (1197/2014) 1 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kun se on laissa 360/2017, 5 §:n 1 momentti sellaisena kun se on laissa 249/2021, sekä

lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kun se on laissa 360/2017, uusi 6 ja 7 kohta, seuraavasti:

1 §

Maksuvelvollinen

Rahoitusvakausviranomaisesta annetussa laissa (1195/2014) tarkoitetun Rahoitusvakausviraston, jäljempänä *virasto*, ja rahoitusvakausrahadon hallintomaksun on velvollinen suorittamaan:

5) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (348/2017) 1 luvun 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettu arvopaperikeskus;

6) keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä asetusten (EU) N:o 1095/2010, (EU) N:o 648/2012, (EU) N:o 600/2014, (EU) N:o 806/2014 ja (EU) 2015/2365 sekä direktiivien 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2007/36/EY, 2014/59/EU ja (EU) 2017/1132 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/23, jäljempänä *keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasetus*, 2 artiklan 12 kohdassa tarkoitettu määrätyösapuoli, jonka keskusvastapuolen kriisinratkaisukollegiossa Rahoitusvakausvirasto on jäsenenä;

7) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu keskusvastapuoli.

5 §

Perusmaksu

Perusmaksun määrä euroina sekä maksun suorittamiseen velvolliset määräytyvät seuraavasti:

| Maksuvelvollinen | Maksu euroina |
|--|---------------|
| liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (1501/2001) tarkoitettu liikepankki, säästöpankkilaisissa (1502/2001) tarkoitettu säästöpankkiosakeyhtiö sekä osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (423/2013) tarkoitettu osuuspankkiosakeyhtiö | 1 000 |
| säästöpankkilain 1 §:ssä tarkoitettu säästöpankki | 1 000 |
| osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu osuuspankki tai osuuskuntamuotoinen luottolaitos | 1 000 |
| muu luottolaitos | 1 000 |
| talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitettu talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö | 1 000 |
| luottolaitoksen omistusyhteisö | 1 000 |
| ulkomaisen ETA-luottolaitoksen sivuliike, luokka A | 1 000 |

| | |
|--|---------|
| ulkomaisen ETA-luottolaitoksen sivuliike, luokka B | 1 000 |
| kolmannen maan luottolaitoksen sivuliike | 1 000 |
| luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetussa laissa tarkoitettu sijoituspalveluyritys | 1 000 |
| luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetussa laissa tarkoitettu kolmannen maan sijoituspalveluyritys | 1 000 |
| arvopaperikeskus | 25 000 |
| keskusvastapuolten elvytys- ja kriisinratkaisuasituksen 2 artiklan 12 kohdassa tarkoitettu määritysosapuoli, jonka keskusvastapuolen kriisinratkaisukollegiossa Ra- hoitusvakausvirasto on jäsenenä | 10 000 |
| arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu keskus- vastapuoli | 100 000 |

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain 3 luvun 5 §:n 4 momentin muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 3 luvun 5 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 234/2021,
lisätään lakiin uusi 18 a luku seuraavasti:

3 luku

Purkamis- ja uudelleenjärjestämismahdollisuuksien arviointi

5 §

Purkamista ja toiminnan uudelleenjärjestämistä koskevien esteiden poistaminen konsernissa

Jos kertomuksessa yksilöidyt esteet johtuvat ryhmän 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua tilanteesta, konsernin emoyrityksen on kahden viikon kuluessa siitä päivästä, jona se

on vastaanottanut 2 momentissa tarkoitetun kertomuksen, ehdotettava virastolle mahdollisia toimenpiteitä ja aikataulua toimenpiteiden täytäntöönpanolle sen varmistamiseksi, että laitos noudattaa omia varoja ja hyväksyttäviä velkoja koskevaa vähimmäisvaatimusta sekä tarvittaessa kokonaislisäpääomavaatimusta. Ehdotettavien toimenpiteiden täytäntöönpanon aikataulussa on otettava huomioon viraston havaitseman esteen syyt. Viraston on arvioitava, riittävätkö konsernin emoyrityksen ehdottamat toimenpiteet tehokkaasti puuttumaan tai poistamaan viraston havaitseman 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa säädetyn esteen. Viraston on arviota tehdessään kuultava Finanssivalvontaa.

18 a luku

Erinäiset säännökset

1 §

Kokouskutsu pääoman korotusta koskevaan yhtiökokoukseen

Kokouskutsu pörssiyhtiönä olevan laitoksen ylimääräiseen yhtiökokoukseen, jossa päätetään pääoman korotuksesta, voidaan osakevhtiölain 5 luvun 19 §:n 4 momentista poiketen toimittaa viimeistään 10 päivää ennen yhtiökokousta, jos:

- 1) laitos päättää lyhyemmästä kutsuajasta kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä;
- 2) pääoman korotus on välttämätöntä 4 luvun 1 tai 5 §:ssä säädetyn laitoksen kriisihallintoon asettamisen välttämiseksi; ja
- 3) Finanssivalvonta on ryhtynyt luottolaitostoiminnasta annetun lain 11 luvun 10 §:n 1 momentin mukaiseen toimenpiteeseen tai laitokselle on asetettu kyseisen luvun 10 a §:n mukaisesti asiamies.

Edellä 1 momenttia sovellettaessa osakevhtiölain 5 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetty määräaika asian ilmoittamisesta yhtiökokouksen käsiteltäväksi ja 6 a §:ssä säädettyjä määräaikoja osakkeenomistajan osallistumisoikeudesta ei sovelleta. Osakevhtiölain 5 luvun 22 §:stä poiketen 1 momentissa säädetyn yhtiökokouksen asiakirjat on pidettävä osakkeenomistajien nähtävillä 22 §:ssä säädetyn tavoin kokouskutsun toimittamisesta alkaen.

Mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään pörssiyhtiöstä, sovelletaan myös pörssiosuuskuntaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Annika Saarikko